

van het vraagstuk der onderneming met de opmerking „dat de discussie rond het vraagstuk der ordening ertoe schijnt te leiden, dat de bijzondere betekenis der onderneming meer dan tot dusverre in het oog wordt gevat“ (blz. 4). Met prof. de Gaay Fortman zijn wij van meening, dat de groote betekenis van dit begrip onderneming moeilijk kan worden overschat in dezen, want naar het ons voorkomt zit op een bepaalde definitie van dit begrip ook de door ons bestreden eis tot economische medezeggenschap voor den arbeider in loondienst vast.

Wanneer men als prof. Romme heel wat zaken gaat beschouwen in het licht van en rubriceren in het kader van „de Onderneming als gemeenschap“ of men gaat het begrip definiëren als dr van Campen doet als een zelfstandige organisatie van personen en krachten, waarbij zoowel het woord zelfstandig als de meervoudsvorm van personen en krachten alsook hun samenvoeging het volle accent moeten hebben, dan gaat men in deze ééne bepaalde richting, dat men de onderneming ziet als een zelfstandige, aparte groothed, waarin kapitaal, leidinggevende en uitvoerende arbeid samenkomen en samen de onderneming vormen en uitmaken. Nu is er op zichzelf wel geen bezwaar tegen dat men in een onderneming eens nagaat, wie er zoal bij betrokken zijn, wanneer men zich maar bewust blijft, dat door zoo de zaak te bezien, men op zijn best een zijde, maar niet de onderneming zelf voor zich heeft.

Wij voor ons zien in deze economische onderscheiding van dat begrip „onderneming“ als boven gesignaleerd, dit groote gevaar, dat wij volkomen aan dit besef ontsinken, dat er over de goederen in exploitatie een door God gestelde, en door ons als zodanig ook te kennen en te erkennen rentmeester is over den eigendom Gods. Met erkenning van God als den Eigenaar zou men met Karl Bornhäuser in zijn studie „Der Christ und seine Habe nach dem Neuen Testament“ (Verlag C. Bertelsmann Gütersloh 1936) dezen rentmeester ook den bezitter kunnen noemen: „Der Besitzer ist der, welcher auf einer Sache sitzt, auf ihr seinen Sitz hat“. (De bezitter is hij, die op een zaak zit, er zijn zetel op heeft) (blz. 14).

Daarom willen wij ons dan ook zoo ver als maar mogelijk is verwijderd houden van de bovengenoemde begripsmatige onderscheidingen over „de onderneming“. Wij gaan er veel meer van uit, dat de Scheppingsgoederen ondernemingsgoederen zijn. Wij kunnen dit ook zoo zeggen: de goederen der Schepping zijn niet op zichzelf en afzonderlijk te kwalificeeren, wij kennen ze sinds het moment, dat God in Gen. 1 : 28

den mensch de Scheppingsopdracht gaf deze goederen te beheeren en te cultiveren niet meer op zichzelf, doch altijd in verbinding met den mensch als dengene, die er iets mede heeft te o n d e r n e m e n, en dat wel in opdracht van God zijn Schepper. Daarom spreken wij zoowel bij den kleinen akkerman, die maar een karig stukje land bebouwt, als bij den groot-industrieel of groot-grondbezitter van o n d e r n e m i n g en o n d e r n e m e r. Zij zijn Gods ondernemers, zoowel de een als de ander, dit is onze principieele onderscheiding. Dan kennen wij voorts ook wel verschillende vormen, waarin die onderneming en die ondernemer vervolgens kunnen gaan optreden, als ook een zeer uiteenlopende orde van grootte, maar in wezen maakt dit geen verschil, alleen in vorm.

Wij rekenen dus ook de éénmanszaak tot de ondernemingen. Dit kan ook steunen op onze tegenwoordige wetgeving. In art. 1 van de Handelsregisterwet wordt bepaald, dat iedere zaak in het Handelsregister moet worden ingeschreven. Art. 2 van deze Handelsregisterwet omschrijft dan vervolgens een zaak als elke „o n d e r n e m i n g, waarin eenig bedrijf, door wien ook, wordt uitgeoefend“. Voorts wordt in de Handelsnaamwet uitdrukkelijk verwezen in art. 1 van deze wet voor de interpretatie „zaak“ naar de bovenstaande in de Handelsregisterwet gegeven bepaling. Hiertegenover moet weliswaar worden gesteld, dat het „nieuw-modische“ ondernemingsbegrip in lateren tijd niet buiten de wet is gebleven. Zoo bevat art. 1 lid 2 van het besluit op de Ondernemingsbelasting 1942 deze omschrijving van het ondernemingsbegrip als een: „z e l f s t a n d i g e, duurzaam bedoelde organisatie van kapitaal en arbeid, welke gericht is op het maken van winst en deelneemt aan het economisch verkeer“. Sinds de Hooge Raad evenwel in enkele proefprocessen uitgesproken heeft, dat ook een handelsagent, een commissair en een makelaar onder het begrip onderneming vallen, waarbij het niet toelaatbaar wordt geacht het begrip „bedrijf“ te vervangen door „beroep“, is in feite het ondernemingsbegrip van het Besluit op de Ondernemingsbelasting 1942 weer veranderd en heeft het ongeveer denzelfden inhoud gekregen als bij de Handelsregisterwet. (Zie hiervoor Dr J. Ph. M. van Campen „Onderneming en Rechtsvorm“, blz. 44-48). Men zal begrijpen, dat wij dit een stap in de goede richting achten te zijn, gegeven het uitmend belang van een goede, principieele omschrijving van het begrip onderneming.

P. GROEN.

Wat is en wat wil Meschobor?

MESCHOBOR is een vereniging van leden der Gereformeerde Kerken, wonende in de ressorten, die samenwerken (straks na de e.v. Generale Synode) voor de Zending op West-Borneo; zoalang niet bekend is, welke ressorten dat zullen zijn, zoekt ze haar leden (voorloopig dus) in Friesland, Groningen en Drenthe.

Haar doel is ME-dische hulp, SCHO-olhulp enz. te verleenen aan de Daya's op West-BORNEO. Vandaar ook de naam.

Christus wil, dat Zijn Evangelie zal worden gepredikt aan alle creaturen. Daartoe gaf Hij opdracht aan Zijn Apostelen en zond Hij hen uit: „Gaat heen in de geheele wereld!“ Zoals de Vader Hem zond, zoo zond Hij Zijn Apostelen.

Na Zijn heengaan zijn het de Kerken, die in Zijn Naam zenden; en zijn het de Evangeliepredikers, die gezonden worden, met als eenige opdracht: „Predikt het Evangelie; maakt de volkeren tot Mijn discipelen; hen doopende in den Naam van den Drieëenigen God; leert hen onderhouden, al wat Ik Mijn Apostelen geboden heb!“ Dokters, verpleegsters, onderwijzers enz. uitzenden, hospitalen en scholen bouwen, enz. mag de Kerk dus niet, omdat de Heere daartoe haar geen opdracht gaf. Aan een opdracht, door den Heere aan Zijn Ambtsdragers verstrekt, mogen ze niets afdoen, ook niet toedoen.

Wat de Kerk te doen heeft is eenvoudig: predikers zenden; wat de gezonden te doen hebben is: het Woord prediken. Zoo is dus Zendingswerk Kerkwerk.

Een Vereniging kan daarom niet aan Zending, in den eigenlijken zin van het woord, doen. Want een Vereniging kan geen predikers in het ambt stellen en uitzenden. Meschobor wil daarom ook niet aan Zending doen, want ze kan er niet aan doen.

Wat wil ze dan?

Ze wil, gedreven door de liefde van Christus, barmhartigheid bewijzen aan de Daya's op West-Borneo, het Zendingsterrein der Gereformeerde Kerken, met voorloopig de Friesche Kerken als Zendende Kerken. Aan de Daya's, die in diepe ellende verzonken zijn: arm, verstoken van medische hulp; niet in de gelegenheid onderwijs te ontvangen, zeker geen Christelijk onderwijs; niet in staat, „de aarde te onderwerpen“.

Gedreven door de liefde van Christus, maar ook op bevel van Christus: „Ga heen en doe gij desgelijks“, d.w.z. bewijs ook gij — en die „gij“ is ieder, tot wien dit woord van Christus komt — barmhartigheid aan den ellendige, die zonder u zou omkomen, dien God u op den weg doet ontmoeten, en die zoo uw paaste is. Zijn dat die Daya's? Ellendig zijn ze wel; inderdaad in gevaar van om te komen.

Zijn het ook onze naasten? Ja; niet zoozeer omdat het onze mede-menschen zijn; meer nog, omdat 't eeuwenlang Nederlandsche onderdanen zijn, jegens wie de Heere in Zijn voorzienigheid ons een verantwoordelijke taak gegeven heeft, een taak, welke wij schromelijk verwaarloosd hebben; te meer nog, omdat ze het land bewonen, dat de Heere, ook in den weg Zijner Voorzienigheid aan onze

Kerken beschikt heeft, om daar het Evangelie te prediken, langs welken weg wij ook zeer in het bijzonder kennis gekregen hebben van hun ellende.

Aan hun schreeuw om hulp willen en mogen wij niet voorbijgaan, nu deze ons in de ooren klinkt, en onze harten innerlijk met ontferming over hen worden bewogen.

Men willen wij helpen, liever vandaag dan morgen. „Nog vóór daar een Zending is?“ Ja, waarom niet? De barmhartige Samaritaan schafte ook hulp, vóór een Priester of Leviet den verslagene aan den kant van den weg geestelijken bijstand had verleend. En toch stelt de Heere dien Samaritaan tot een voorbeeld. En als wij iemand in gevaar, zeer zeker als wij hem in levensgevaar zien verkeerren, vragen we toch ook eerst niet, of hij wel een gelovige is? Wij helpen! Ook hierin zullen wij navolgers Gods zijn. Die zijn zoen doet opgaan over bozen en goeden; en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

Zoo wil Meschobor niet anders zijn, dan een vrije, zelfstandige Vereniging, die aan de in grooten nood verkeerende Daya's Christelijke barmhartigheid bewijst, zooveel ze kan. Vandaar, dat ze er dokters en verpleegsters en onderwijzers enz. heen wil zenden, die behooren tot den Kring dergenen van wie onze Heiland zegt: „Gij zijt het zout der aarde, gij zijt het licht der wereld!“ — het latende aan de kerken, om daarheen te zenden Predikers van het Evangelie; Gezanten van Christus; Boodschappers van het goede. Dat is taak der Kerk: haar grootsche, haar heerlijke, haar goddelijke taak. En daarvoor heeft ze Meschobor niet nodig. Daarbij hoeft Meschobor haar niet te helpen. Het Woord, dat de Kerk brengt is levend en krachtig; want met dat Woord en door dat Woord werkt Gods Geest, en wat dan de vrucht zal zijn, zonder eenigen „hulp“-dienst leeren ons o.a. de Handelingen der Apostelen.

Of het optreden van Meschobor niet ingaat tegen de Besluiten der Generale Synode van 1948 en tegen de laatste conclusies der Deputaten dezer Synode voor de Zending? Welneen, want deze handelen over hulpdiensten van de Zending uitgaande van de Kerken, en niet over vrije zelfstandige Verenigingen, waar noch een Generale Synode, noch haar Deputaten iets over hebben te besluiten zoals ook Generale Deputaten op hun vergadering van 13 Mei jl. zelf hebben uitgesproken; evenmin als over een Kievereiniging, een Schoolvereniging, een Vrouwenvereniging, een vereniging van Christelijke Barmhartigheid enz. „Op kerkelijke vergaderingen zullen alleen kerkelijke zaken behandeld worden.“¹⁾

Wij worden ervan beschuldigd, meer dan eens, dat wij de „Comprehensive Approach“, welke door de Generale

¹⁾ Dat dezelfde Generale Deputaten op hun vergadering van 7 Juni toch zich bemoeien met „Meschobor“ en er ernstig bij haar op aandringen, zich uitsluitend te bepalen tot inzameling der gelden en goederen voor den medischen dienst (waar?) lijkt ons een inconsequentie, zoo niet een verloochening van hun standpunt op 13 Mei.

Synode van 1948 de voorkeur is uitgewezen, weer door de achterdeur inhalen. Nu is volgens conclusie A I dezer Synode (zie Acta Art. 129) de Comprehensive Approach een bepaalde opvatting van Zending en handelt dus over hetgeen de Kerk als haar taak op het Zendingsterrein ziet — maar aangezien „Meschobor“ geen Kerk is en niet aan Zending doet, is het uitgesloten, dat wij de Comprehensive Approach in toepassing zouden kunnen brengen.

Voorts stelt „Meschobor“ zich ten doel (zoals reeds in het begin werd gezegd), haar barmhartigheidswerk (genomen in den ruimsten zin van het woord), te beperken tot de Daya's op West-Borneo. Niet, omdat de Soembahezen of Savoeëzen haar niet aangaan, maar omdat ze uitgaat van de overweging dat gedecentraliseerd arbeiden het vruchtbaarst is.

Dat geldt bij allen arbeid. In de Zending ook. Nu werken alle kerken met Zwolle mee voor Soemba; en alle Kerken in Friesland mee voor West-Borneo; maar dit is slechts een overgangstoestand. Straks — misschien reeds in 1951 — zijn er Kerken, die enkel voor Soemba werken; en andere Kerken, die alléén voor West-Borneo werken. Mogelijk, dat de decentralisatie nog verder wordt doorgetrokken; en dat van de laatstgenoemde Kerken er zullen zijn, die voor een bepaald deel van West-Borneo samenwerken, en weer andere, die voor een ander deel van West-Borneo samengaan enz.

En dat is goed. Want wij menschen zijn erg beperkt. Ook in onze belangstelling. En hoe beperkter het terrein is, waarop onze belangstelling, onze liefde, onze arbeid zich mag richten, des te intensiever zullen ze zijn. Zoo is ook Gods bestel. Niet de Staat voor al de kinderen; maar elk gezin voor eigen kinderen; niet al de boeren gezamenlijk voor al het land; maar elke boer voor eigen boerderij; niet de gezamenlijke herders voor al de kudde; maar elke herder voor zijn eigen kudde; niet één groote vereniging voor al de terreinen; maar elke vereniging voor een eigen beperkt terrein. „Meschobor“ laat dan ook in haar Statuten de mogelijkheid open, dat ze haar werk nog meer zal gaan decentraliseeren.

Om een mogelijk misverstand te voorkomen of uit den weg te ruimen, mogen we er nog op wijzen, dat ook van degenen, die thans nog geen lid kunnen zijn, maar wier hart toch bewogen is, om de Daya's in hun nood te helpen, giften hartelijk welkom zijn.

Want „Meschobor“ zal veel geld nodig hebben. Van de f 41.500,— die de Generale Synode voor den „Hoofddienst“ en de „hulpdiensten“ op West-Borneo beschikbaar heeft gesteld uit de Zendingsgelden, om te brengen door al de Kerken, mogen en willen wij niets vragen. Daarom, omdat wij geen HULPDIENTST willen zijn.

Wij zullen het moeten doen met wat de broeders en zusters ons vrijwillig geven. En als ze met innerlijke ontferming bewogen worden over het lot der Daya's — dan komt het benodigde geld er zeker.

Tenslotte nog: om te voorkomen, dat „Meschobor“ toch nog zou worden aangezien als een soort „Zendingen“-vereniging zullen wij zoo weinig mogelijk onze mededelingen plaatsen in een Zendingblad, of in de rubriek „Zending“ van eenig kerkelijk blad, maar zodra wij kunnen in een eigen Orgaan, al zal dit aanvankelijk heel klein zijn.

Het is toch wel een merkwaardig verschijnsel, dat „Meschobor“ zoo van verschillende kanten in staat van beschuldiging gesteld en tegengewerkt wordt.

Zelfs de Eind-Redacteur van „De Geopende Deur“ wil beweren, zonder een zweem van bewijs, dat wij op den verkeerden weg zijn, en spreekt het vertrouwen uit dat wij de duidelijke (?) taal en toelichting, welke op 7 Juni is gehoord, ter harte zullen nemen. Broeder Troostheide verwijt ons, dat we oorzaak zijn van verbroekeling en verwarring en oneenigheid. Van één onzer predikanten hoorde ik zelfs de vraag of het geen overweging verdiende, de leden onzer kerken te waarschuwen, niet aan „Meschobor“ te geven; een ander vroeg, of het niet wenschelijker ware onze kerkelijke pers voor „Meschobor“ te sluiten?

Waarom dan toch?

Terwijl wij niets anders bedoelen, dan om Christus' wil wel te doen aan diep te belagden, arme, zieke, onontwikkelde Daya's op West-Borneo?

Mag dat niet? Verbiidt Christus ons dat? Strijdt dat met Gods Woord? Verbiidt de Synode ons dat? Zou ze dat ons kunnen verbieden? Verbiiden de Generale Zendingdeputaten ons dat? Zouden ze dat kunnen?

Als „Mesoz“ één landelijke vereniging wil voor beide terreinen, en daarbij zich in verbinding stelt met de Kerken en zendingcommissies en Generale Zendingdeputaten — laat zij haar gang gaan. Al zijn wij het niet met haar eens — wij werken haar niet tegen. Wij laten ieder volkomen vrij, om lid ervan te worden, ook al wonen ze in Friesland, Groningen of Drenthe. Maar als wij van overtuiging zijn, dat het beter is, dat er één Vereniging is voor Soemba (Savoe) en één voor West-Borneo, dat de kerken zich niet met deze verenigingen hebben te bemoeien — laat zij dan ook ons onzen gang laten gaan en ons niet voorstellen aan ons kerkpubliek als degenen, die onrust en verwarring stichten — tenzij zij aantoonen, dat wij tegen de Schrift ingaan.

Maar bij allen, die ons bestrijden is er nog niemand, dat wij tegen de Schrift ingaan.

En daarom gaan we door kwaad gerucht en goed gerucht onzen gang; onze verwachting is van Hem, die ons roept, de Getrouwe. Die het ook doen zal, en, zodra we geld en menschen nodig hebben, ze ons geven zal.

Namens het Bestuur van „MESCHOBOR“:

J. VAN DIJK, Voorzitter.

Hulzum, Hobbemastraat 2.

Mr P. A. C. SCHILDER, Assessor.

Assen, Stationsstraat 22.

Mevr. K. M. DE ZOETE-v. d. Jacht, Penn.esse-veendam, Aekade 31 a, Gronn 48736.

H. R. MUNNEKE, Secretaris.

Groningen, Adelheidsstraat 22.

Groningen, Juli 1949.